

Filmová výchova pro 21. století

Mezinárodní konference o filmové výchově v ČR a Evropě

Termín: 14.-18. 1. 2015

Místo konání: kino Ponrepo, Národní filmový archiv, Bartolomějská 11 (konference) / FAMU, Smetanovo nábřeží 2 (seminář FLAG) / kino Evald, Národní 28 (projekce)

Úvodní slovo

Vážení přátelé,

jsme rádi, že jste přijali pozvání na první mezinárodní konferenci v České republice, která se věnuje výhradně tématu filmové/audiovizuální výchovy. Konferenci s názvem „Filmová výchova pro 21. století“ ve dnech **14.-18. ledna 2015** pořádá **Národní filmový archiv** a **Free Cinema: Program otevřeného filmového vzdělávání** za podpory British Film Institute, Kreativní Evropy (programu MEDIA) a FAMU.

Je to necelý rok, kdy v Národním filmovém archivu začal spolupracovat tým lidí, kteří měli zájem na prosazování filmové výchovy do škol, ale také realizaci souvisejících aktivit. Kromě tradičního filmového kurzu pro středoškolské studenty a programu Ponrepo dětem tak začala vznikat série aktivit, které měly pomoci osvětu v oblasti filmové/audiovizuální výchovy, ale také zapojení širšího okruhu odborníků, učitelů a zájemců, kteří jsou ochotni na aktivitách spolupracovat a dále je rozvíjet.

Vedle nedávno zahájeného Kurzu pro pedagogy bylo jedním z výsledků této iniciativy setkání pracovní skupiny na festivalu Podzimní sklizeň (Animánie), jehož účastníci během dvou dnů definovali základní otázky a aktuální problémy v oblasti filmové výchovy. Jedním z cílů bylo vytvoření informačního portálu, který by měl sloužit jako základní rozcestník pro aktivity v oblasti filmové výchovy. Webové stránky www.filmvychova.cz byly po měsících příprav v prosinci spuštěny a měly by plnit tuto úlohu.

V neposlední řadě jsme si vytkli za cíl zapojit do našich lokálních diskusí odborníky ze zahraničí, kteří mohou přinést nezbytnou inspiraci v dobré praxi i možnostech šíření a reflexe. Výsledkem dlouhodobé spolupráce v pracovní skupině Britského filmového institutu je mezinárodní konference o filmové výchově, na které vystoupí více než čtyři desítky řečníků včetně zástupců Velké Británie, Irska, Skotska, Francie, Španělska, Německa, Slovenska, Polska nebo Itálie.

Cílem této konference je posílit mezinárodní povědomí o problematice filmové/audiovizuální výchovy, která se stala na následující roky jednou z priorit Evropské unie. Program konference je zaměřen jak na filmové profesionály, zástupce institucí, lektory, pedagogy základních a středních škol, tak na „laické“ zájemce o danou problematiku.

Jsme nesmírně rádi, že se filmová výchova po letech útlumu opět dostává do zájmu odborníků v oblasti filmových studií, pedagogiky, andragogiky a kulturních a mediálních studií. A doufáme, že i vy se budete chtít zapojit do práce a činnosti pracovní skupiny, přispívat svými postřehy a materiály na webový portál nebo rozvíjet praxi i reflexi filmové/audiovizuální výchovy u nás.

Za tým konference,

Pavel Bednařík a Tereza Czesany Dvořáková

Odkazy: <http://filmvychova.cz/pracovni-skupina-za-animanii-v-plzni-zapis-a-hlavni-body/>

Seminář Film Literacy Advisory Group (FLAG)

Jedna z nejstarších filmových institucí v Evropě, British Film Institute, inicioval v roce 2011 vznik pracovní skupiny pro realizaci celoevropského průzkumu o filmové gramotnosti. Do průzkumu bylo zapojeno přes 30 zástupců evropských institucí, archivů, institutů, neziskových organizací i akademických pracovníků, kteří připravili detailní průzkum o filmové gramotnosti v jednotlivých zemích. V roce 2014 navázal na tento průzkum další projekt financovaný Evropskou komisí, vytvoření platformy pro filmovou výchovu (Film Education Framework), která má za úkol stanovit celoevropské priority v oblasti filmové výchovy a vytvoření její metodické koncepce. Jedno z pracovních setkání, na které navazuje konference za účasti hostů semináře, se uskuteční ve dnech 14.-15. ledna v Praze. Jednání pracovní skupiny je uzavřené, zájemci se však mohou setkat a diskutovat se zástupci v rámci konference od čtvrtka 15. ledna v Ponrepu.

Odkazy:

http://ec.europa.eu/culture/library/studies/literacy-case-studies_en.pdf

<https://filmliteracyadvisorygroup.wordpress.com/2012/09/19/draft-final-report-country-profiles-case-studies/>

Projekce a premiéry

Středa 14. 1. / 17:00 – 18:30 / Kíno Ewald

Ostře sledované vlaky (česky, anglické titulky)

Režie → Jiří Menzel

Kamera → Jaromír Šofr

ČSSR 1966 / 89 min. / DCP

Hrají → Václav Neckář, Josef Somr, Jitka Bendová, Vladimír Valenta ad.

„Film je ještě příliš nedokonalý na to, aby dokázal zachytit všechno to, co se odehrává v naší fantazii při čtení Hrabalových textů. A vedle toho – to, co velice rádi snášíme ve své vlastní fantazii, nevidíme rádi na filmovém plátně. Poetiku těchto představ je nutno proto nabrát. Nikoliv absurdní situace samy o sobě, ale v jejich vzájemné konfrontaci – to je podle našeho názoru poetika tohoto filmu. Konfrontace obscennosti a tragiky.“

Z režijní explikace Jiřího Menzela k *Ostře sledovaným vlakům*, *Film a doba* 12, 1966, č. 6, s 331

Menzelovo a Hrabalovo společné dílo, *Ostře sledované vlaky*, vzniklo jako Menzelova celovečerní režijní prvotina a také jako film, který dalece předčil očekávání autorů i filmové kritiky. Milostné avantýry mladého výpravčího Miloše Hrmy na pozadí vrcholící druhé světové války se staly filmem oceněným doma i v zahraničí. Konečnou poctou autorům i socialistické kinematografii pak byla cena Americké akademie Oscar v roce 1968.

Restaurovaná a digitalizovaná verze filmu vznikla díky spolupráci Nadace české bijáky, MFF Karlovy Vary a Národního filmového archivu v roce 2014 jako čtvrtý film programu restaurování kolekce českých filmů po snímcích *Marketa Lazarová*, *Hoří má panenko* a *Všichni dobří rodáci*. Snímek byl restaurován z originální referenční kopie společnostmi UPP a Soundsquare a uveden v obnovené premiéře na 49. ročníku MFF v Karlových Varech.

Na restaurování se podílela speciální komise ve složení Petr Lintimer a Karel Och (MFF Karlovy Vary), Ivo Marák (UPP), Jaromír Šofr (kameraman filmu), Milan Chadima (kameraman), Vladimír Opěla, Jan Zahradníček a Jeanne Pommeau (NFA).

Ostře sledované vlaky jsou jedním z příkladů navracení klasických děl do „diváckého života“, jejich využití pro filmově-výchovné účely však bohužel zatím stále není dostatečné. Film se dostal do kinodistribuce na DCP kopiích (Asociace českých filmových klubů) a byl vydán na DVD a blu-ray Národním filmovým archivem. NFA k filmu také vydala antologii textů, tematických studií a dobových materiálů (editor Lukáš Skupa), které slouží jako vyčerpávající výchozí materiál pro studium pramenů a analýzy samotného filmu.

Čtvrtek 15. 1. / 20:00 – 21:30 / Ponrepo, filmový sál

Filmová výchova v NFA (představení projektů F/AV) + **Český animovaný film 40.-60. let** - pro účastníky semináře i konference (*bez dialogů*)

Prezentace + moderované pásmo českých animovaných filmů pro děti / 90 min. / HD / od 3 let

Projekt Animace v akci iniciovaný Filmotekou v polských Katovicích stál na počátku projektu, jehož výsledkem je také obnovená premiéra pásma českých animovaných filmů především pro nejmenší diváky. Pásmo se poprvé neoficiálně představí v rámci konference, aby poté znovu vstoupilo do českých kin. V digitální HD kvalitě se tak budou moci nejmenší diváci seznámit s klasickými českými animovanými filmy. Projekt stojí na počátku kurátorských aktivit souvisejících se snahami v oblasti metodiky filmové výchovy, k filmu vzniká metodický učební materiál pro použití v kinech i na školách.

Pásmo nabízí výběr toho nejlepšího z tradice české animované tvorby, od filmů loutkových až po klasickou ploškovou animaci, představí díla režisérů, jako jsou Hermína Týrlová, Václav Bedřich nebo Břetislav Pojar. Sedm krátkých filmů z poválečného dvacetiletí bylo vybráno kurátory NFA, za tímto účelem a pro mezinárodní šíření byly vybrány filmy bez dialogů. Tato digitalizovaná verze pásma klasické české animace vstupuje do českých kin v obnovené premiéře (25. ledna 2015, projekce v rámci programu Ponrepo dětem) a s metodickými materiály pro učitele a rodiče.

Vzpouza hraček / r. Hermína Týrlová, František Sádek / ČSR 1947

Lev a písnička / r. Břetislav Pojar / ČSR 1959

Čtyřicet dědečků / r. Václav Bedřich / ČSR 1962

Ztracená varta / r. Miloš Makovec / ČSR 1956

Kamenář Bill a drzí zajíci / r. Václav Bedřich / ČSR 1964

Dvě klubička / r. Hermína Týrlová / ČSR 1962

O místo na slunci / r. František Vysrčil / ČSR 1959

Pátek 16. 1. / 19:00 / Ponrepo, filmový sál / KINOPREMIÉRA

Milenky starého kriminálního + hudební doprovod: Neuvěřitelno

(*české mezititulky, anglické titulky*)

Režie → Svatopluk Innemann

ČSR 1927 / 108 min. / 35mm

Hrají → Vlasta Burian, Anny Ondráková, Jan W. Speerger

+ krátký film Lupič / 5 min. / 35 mm

„Vlasta Burian, není-li spoutatelný na jevišti, je stejně sopečný i ve filmu. Buráci jedinečným kankánem své komičné schopnosti a najde ráz na ráz příležitost ukázat, jak každou, i nejstupidnější situaci dovede si přišít na tělo jako ulitou.“ Píše se v dobové recenzi o hereckém výkonu Vlasty Buriana ve filmu *Milenky starého kriminálního*. Buriana v dvojroli nemajetného aristokrata a obávaného gangstera doplňuje Anny Ondráková coby milovnice boxu a rychlé jízdy automobilem.

K restaurované filmové kopii zkomponovali nový hudební doprovod členové uskupení Neuvěřitelno, kteří jej na premiéře v rámci konference v pátek 16. ledna představí naživo. Na úvod bude promítnuta dobová reklama *Lupič*, která vtipně propagovala výše zmíněný film. Snímek *Milenky starého kriminálního* je výsledkem práce kurátorů a restaurátorů Národního filmového archivu, který jej uvede na nové 35mm kopii coby výsledek náročného restaurátorského procesu, při kterém byla použita světově unikátní metoda kolorování. Na ochranu a uchování sbírek na špičkové úrovni NFA od roku 2005 vynaložil téměř 72 miliónů korun.

Sobota 17. 1. / 20:00 / Ponrepo, filmový sál

Období zkoušek (1962) (*anglicky, české titulky*)

Režie → Peter Glenville

Původní název → Term of Trial

Velká Británie 1962 / CZT / 106 min. / 35mm

Hrají → Laurence Olivier, Simone Signoretová, Sarah Milesová ad.

Námět dramatu z anglického středoškolského prostředí známe v mnoha variacích: profesor čelí obvinění z pohlavního obtěžování studentek. Když je ale profesorem Sir Laurence Olivier a jeho manželkou Simone Signoretová, smíme očekávat, že budeme vtaženi do dění v míře maximální. Zvláště když za kamerou stojí Peter Glenville, jehož největším talentem bylo právě režírování silných hereckých individualit.

Sobota 17. 1. / 17:30 / Ponrepo, filmový sál

NFA uvádí: Lunapark filmových vynálezů – tentokrát i pro dospělé (česky)

Národní filmový archiv představí na závěr konference jeden z osvětových programů zaměřených na promítací techniku a technologii upravený jako zážitkový program pro děti. Společně se vydáme do světelného lunaparku, který dětem odhalí krásu a působivost praxinoskopů, kinesiskopů a zootropů, tedy větších či menších vynálezů, jež pomohly ke vzniku kinematografie. Vybrané přístroje jsou zrekonstruovány a přizpůsobeny tak, aby si malí diváci mohli vyzkoušet, jak fungují.

Neděle 18. 1. / 15:00 – 17:30 / Ponrepo, filmový sál

Ponrepo dětem / projekce polského pásma animovaných filmů + workshop pro rodiče s dětmi (Filmoteka Śląska Katowice)

(filmy bez dialogů, workshop polsky, simultánní překlad)

Moderované pásmo polských pohádek a tvůrčí dílna / 90 min. / HD, 35mm / od 3 let

Klasické příběhy polské animace znají i malí čeští diváci. Dobrodružství Bolka a Lolka nebo výstředního lovce Pampaliniho si oblíbilo několik generací. Pásmo polských animovaných filmů nám ovšem představí i méně známé snímky z filmových studií v Bielsku-Bialej a Katowicích. Pohádky vybrali zástupci Centra Sztuki Filmowej v Katowicích, iniciátoři projektu Animace v akci! A právě oni přijedou do Ponrepa, aby v animační dílně ukázali, jak se o filmech učí děti v Polsku. Program se koná ve spolupráci s Polským institutem Praha.

Pacykův barevný svět / r. Wojciech Gierlowski / Polsko 1988

Kozlík Matolek / r. Stefan Szwakopf / Polsko 1969/71

Čarovné pero / r. Zbigniew Czernielecki / Polsko 1965

Bolek a Lolek mezi horníky / r. Romuald Klys / Polsko 1980

Vládce dun / r. Piotr Pavel Lutczyn / Polsko 1983

Pampalini, lovec zvířat / r. Wiesław Zięba / Polsko 1980

Rexík trosečník / r. Edward Wątor / Polsko 1973

Prezentace a besedy

Pátek 16. 1. 2015

9:30 – 10:00 / Ponrepo, filmový sál

Zahájení konference (česky, tlumočeno do angličtiny)

Konferenci „Filmová výchova pro 21. století“ zahájí ředitel Sekce vnějších vztahů Národního filmového archivu Aleš Rumpel a metodik a spolupracovník NFA v oblasti filmové výchovy Pavel Bednařík.

10:00 – 11:00 / Ponrepo, filmový sál

Jak podporovat filmovou výchovu (Politika v kultuře a vzdělávání a financování filmové výchovy) (anglicky)

Moderace: **Tereza Czesany Dvořáková**

Hosté: **Mark Reid** (British Film Institute), **Scott Donaldson** (Creative Scotland), **Pavčina Kalandrová** (Kreativní Evropa ČR), **Kateřina Vojkůvková** (Státní fond kinematografie)

Jak podporují filmovou výchovu jednotlivé Evropské země? Je důležitá jen finanční podpora, nebo má větší význam podpora infrastruktura, konkrétních aktivit a politická vůle? Jak spolupracují autority v oblasti filmového průmyslu a pedagogiky? Jaké změny lze očekávat po schválení a zavedení nového programu Kreativní Evropa?

Podpora filmové výchovy se v mnoha diskusích a dokumentech redukuje pouze na její finanční stránku. Na evropské i národní úrovni však existuje řada možností, jak podporovat filmovou výchovu, a to jak „zhora“ formou podpůrných programů jednotlivých institucí, tak „zdola“, tedy pomocí vzniku konkrétních iniciativ, kurzů, programů, seminářů nebo filmových táborů. Důležitou roli v evropských zemích hraje jasně deklarovaná vůdčí úloha konkrétní instituce, kvalitní finanční programy a mechanismy pro financování filmově-výchovných aktivit, ale také iniciativa konkrétních lidí a organizací, kteří mohou realizovat osvětové, propagační nebo metodické změny. Ze zahraničních hostů se diskuse zúčastní vedoucí oddělení filmové výchovy British Film Institute a také garant pracovní skupiny BFI **Mark Reid**, zástupce evropských programů Kreativní Evropa ve Skotsku (**Scott Donaldson**) a v Čechách (**Pavčina Kalandrová**) a **Kateřina Vojkůvková** ze Státního fondu kinematografie.

11:00 – 12:00 / Ponrepo, filmový sál

Filmová výchova jako práce s publikem (anglicky)

Moderace: Pavel Bednařík

Hosté: **Linda Arbanová** (Aeroškola), **Alejandro Bachmann** (Filmmuseum Wien), **Alicia McGivern** (Irish Film Institute)

Může být kino iniciátorem kvalitních a inspirativních projektů práce s publikem? Je možné harmonicky propojit zájmy škol a kin či filmových institucí v „rozvoji publika“? Jakou roli mají státní instituce a jak jim mohou konkurovat „nezávislá“ i komerční kina a instituce? Na co se má zaměřit filmový kurátor při sestavování filmově-výchovných programů? Jaké jsou zkušenosti jejich organizátorů?

Součástí programů Kreativní Evropy zaměřené na rozvoj a podporu kinematografie je také oblast „práce s publikem“. Řada evropských kin vychází z tradice osvětového působení filmových klubů a zdá se, že Evropská unie se snaží v rámci podpůrných programů tuto tradici rozvíjet a finančně podporovat. Síť Europa Cinemas již řadu let podporuje kina, která se věnují práci s (hlavně mladým) publikem a rozvíjejí atraktivní programy věnující se rozvíjení filmové gramotnosti.

O metodách, jak působit na mladého diváka, způsobu výběru filmů pro výchovné projekce i zapojení filmových sbírek či vlastní strategii animačních dílen budou hovořit **Linda Arbanová** z Aeroškoly (navázané na pražská kina Aero, Světozor a Oko), kurátor Filmmusea ve Vídni **Alejandro Bachmann** a zástupkyně Irish Film Institute **Alicia McGivern**.

www.aeroskola.cz
www.filmmuseum.at
<http://www.ifi.ie/learn/>

12:00 - 12:30 / Ponrepo, filmový sál

Příkladová studie: Filmová výchova v Polsku *(anglicky)*

Moderace: Pavel Bednařík

Hosté: **Agata Sotomska** (Polski Instytut Sztuki Filmowej), **Aneta Ozorek** (Centrum Sztuki Filmowej Katowice)

Jak se dař filmové výchově v sousedním Polsku? Jaké mají podmínky jednotlivé archivy a instituce pro rozvoj filmové výchovy? Jakou roli hraje pro její rozvoj Koalice pro filmovou výchovu? Odkud čerpají aktivity filmové výchovy finanční podporu? Jak vypadá práce s polskými pedagogy, a jak se pracuje s domácími filmy?

Filmová výchova v Polsku má zhruba stejně starou a přetržitou tradici jako v bývalém Československu. Výrazně a systematicky se začal oblasti filmové výchovy věnovat až Polský filmový institut (Polski Instytut Sztuki Filmowej, PISF), který vznikl v roce 2005 schválením nového zákona o kinematografii. PISF se věnuje filmové výchově jako samostatné oblasti své činnosti, organizacím poskytuje na své aktivity finanční podporu, realizuje však také samostatné projekty (např. Filmoteka Szkolna).

V rámci někdejší krajské působnosti jednotlivých filmových studií a archivů se však setkáváme také s paralelními aktivitami v oblasti filmové výchovy například v Katowicích, kde působí společnost Silesia Film a Filmoteka Śląska. O aktuální situaci bude hovořit **Agata Sotomska**, zástupkyně Polského filmového institutu a **Aneta Ozorek** z Filmoteki Śląskiej a Kina Kosmos v Katowicích (jejich projekt Animation in Action je realizován ve spolupráci s Národním filmovým archivem).

www.pisf.pl
<http://www.silesiafilm.com/filmoteka-slaska>
www.kosmos.katowice.pl

13:30 – 14:00 / Ponrepo, filmový sál

3K: Kulturní, kritický, kreativní – výzkum BFI o filmové gramotnosti *(anglicky)*

Prezentace: **Mark Reid**, **Caren Willig** (British Film Institute), **Ian Wall** (Film Space)

Jaké jsou výsledky studie o filmové gramotnosti? Jaká je definice filmové gramotnosti? Jaké kompetence musí studenti získat, aby byli „filmově gramotní“? Mohou být ona 3K v rovnováze? Jaká překvapivá zjištění objevili autoři studie při přípravě zprávy o filmové gramotnosti? Jaké jsou další kroky a cíle pracovní skupiny BFI?

Britský filmový institut má v oblasti podpory filmové výchovy, ale také v komplexnosti zastřešovaných aktivit výlučné postavení. Tradice filmově-výchovných a osvětových programů sahá až do 30. let 20. století, výraznou roli si BFI získal během působení Paddy Whannela v 60. letech a vznikem časopisů Screen a Screen Education. V rámci předefinování role BFI v národním kontextu se po roce 2000 stává vzdělávací oddělení institutu realizátorem řady evropských projektů. V roce 2011 iniciuje vedoucí oddělení Mark Reid celoevropský průzkum o filmové gramotnosti a vytváří pracovní skupinu Film Literacy Advisory Group, která je rovněž poradním orgánem Evropské komise. Výsledky studie Film Literacy Final Report představí **Mark Reid** a **Caren Willig** (BFI) a dlouholetý spolupracovník BFI **Ian Wall** (Film Education, Film Space).

14:00 – 15:00 / Ponrepo, filmový sál

Akademický přístup k filmové a mediální výchově *(anglicky)*

Moderace: Pavel Bednařík

Hosté: **Simone Moraldi** (Roma Tre Universita), **Marta Portales Oliva** (Universidad de Barcelona)

Jak propojit akademické bádání a praktické aktivity v oblasti filmové výchovy? Je možné uvést do praxe metodiku vytvořenou

v univerzitním prostředí? Jak vzdělávat učitele v oborech filmové a mediální výchovy? Najdou uplatnění? Jaké jsou výsledky badatelských projektů ve filmové výchově?

Jednou ze slabin a nedostatků filmové výchovy je její nedostatečné ukotvení v akademickém prostoru a provozu. Většina konkrétních aktivit filmové výchovy se odehrává v kinech a institutech, které příliš nedbají na samotnou odbornou reflexi. Přesto se napříč Evropou výzkumu v oblasti filmové gramotnosti a filmové výchovy a také pedagogiky věnují desítky badatelů a akademických expertů. **Simone Moraldi** z Roma Tre Universita bude hovořit o italském kontextu v souvislosti s evropskými iniciativami, **Marta Portales Oliva** z Universidad Autónoma de Barcelona představí výzkumný projekt FilmEd a komparativní analýzu projektu Eumedus realizované barcelonským Kabinetem komunikace a vzdělávání (Gabinete de Comunicación y Educación).

<http://screeningliteracy-italia.blogspot.cz/>

<http://www.gabinetecomunicacionyeducacion.com/>

<http://www.eumedus.com/>

15:00 – 17:00 / Ponrepo, kavárna

FLAG a budoucnost filmové výchovy v Evropě (Co nás spojuje a co rozděluje) **[panelová diskuse]** *(anglicky)*

Moderace: Tereza Dvořáková

Hosté: **Pavel Bednařík** (NFA), **Mark Reid** (BFI), **Scott Donaldson** (Creative Scotland), **Ian Wall** (Film Space), **Sabine Genz** (Vision Kino)

Panelová diskuse s předními zástupci zahraničních institucí otevře otázky týkající se možností rozvoje filmové výchovy a spolupráce na evropské úrovni. Výsledky dosavadních studií ukazují možnosti, ale také limity vznikající platformy pro sdílení dobré praxe filmové/audiovizuální výchovy. Hosté diskuse představí osobní pohled na budoucnost filmové výchovy v souvislosti se vznikem Film Education Framework, který je součástí výstupů Film Literacy Advisory Group vedené Britským filmovým institutem.

<https://filmliteracyadvisorygroup.wordpress.com/>

www.bfi.org.uk

Sobota 17. 1. 2015

9:30 – 10:00 / Ponrepo, filmový sál

Tradice a budoucnost filmové výchovy v ČR (Pavel Bednařík) *(česky)*

V českém prostředí existuje již od 30. let (Masarykův lidovévýchovný ústav) řada iniciativ a aktivit, které měly probudit zájem o filmovou osvětu a výchovu. Osobnosti jako Boris Jachnin, Zdeněk Smejkal nebo Jiří Králík byli iniciátory těchto aktivit, zaměřených jak na estetické působení filmu, tak na praktické stránky rozvoje reflexe filmových děl jako uměleckých textů. Ve stručném přehledu budou představeny jednotlivé etapy, osobnosti a tendence filmové výchovy v Čechách a jejich inspirace pro budoucnost.

Metodický přístup k filmové výchově (David Čeněk) *(česky)*

Důležitou roli v přípravě koncepce filmové výchovy vždy hraje metodika, tedy způsob, jak učit rozumění filmu a audiovizuálním dílům obecně. David Čeněk, pedagog Katedry filmové vědy FF UK v Praze a metodik Národního filmového archivu představí cesty vzniku metodiky NFA pro potřeby rozvoje filmové-výchovných aktivit.

10:00 – 11:00 / Ponrepo, filmový sál

Case Study: Filmová/mediální výchova na školách v Evropě

(anglicky, simultánně tlumočeno)

Moderace: Pavel Bednařík

Hosté: **Nathalie Bourgeois** (Cinematheque Francaise), **Bernard McCloskey** (Northern Ireland Screen)

Jak mohou filmotéky iniciovat programy pro školy? Jakou roli by měly sebrávat národní instituce při prosazování filmové i mediální výchovy do škol? Co je k tomu zapotřebí? Je možné „lásku k filmu“ zprostředkovat centrálně zřízenými programy? Jakou podobu mají tyto programy ve Francii a Severním Irsku?

Filmová výchova se zřídka na školách prosazuje jako samostatný předmět. Přesto existuje ve většině Evropských zemí řada projektů, které přibližují médium filmu žákům a studentům, ať už v podobě kulturního dědictví nebo kritické analýzy filmů. Jedná se většinou o národní instituce, které disponují metodickým a odborným zázemím, a mohou tak z pozice národních autorit poskytovat filmově-výchovné programy školám. **Nathalie Bourgeois** z francouzské Cinematéky představí program Cinéma, cent ans de jeunesse (Film, sto mladých let), který se s úspěchem podařilo rozšířit z Francie do dalších evropských zemí. **Bernard McCloskey** z Northern Ireland Screen vysvětlí, jak fungují v Severním Irsku aktivity Creative Learning Centres (Kreativních výukových center).

<http://www.cinematheque.fr/fr/education/projets-partenariats/cinema-cent-ans-jeunesse1-2013141.html>

<http://www.northernirelandscreen.co.uk/categories/6/education.aspx>

11:00 – 12:00 / Ponrepo, filmový sál

Máme co promítat? Právní a finanční dostupnost filmů pro školy *(česky)*

Moderace: Matěj Forejt

Hosté: **Jiří Forejt** (Národní filmový archiv), **Jana Toužimská** (Jeden svět na školách), **Ivan David** (advokát KMVS)

Kde je možné shánět filmy pro účely filmové výchovy na školách? Je možné promítat pro studijní účely filmy zakoupené v obchodech nebo trafikách? Má smysl upravovat autorský zákon pro lepší potřeby využití filmu v hodinách? Je vůbec ještě možné plošně prosazovat programy pro školy v kinech? Jakou budoucnost mají v promítání filmů na školách VOD služby a filmy online?

Dostupnost filmů pro studijní či pedagogické účely je velmi důležitou oblastí, která demotivuje řadu učitelů a ředitelů k využití filmů ve výuce. Filmy na DVD nebo blu-ray jsou dostupné, ale jejich plošné užití pro nekomerční účely stále nemá pevnou oporu v autorském zákoně. Národní filmový archiv nabízí katalog českých filmů na různých formátech, ale jejich plošné využití je stále minimální. Jeden svět na školách naopak začal realizovat online katalog svého projektu a nabízí pomocí klíčů do databáze účastníkům JSNS možnost přístupu a streamování především dokumentárních filmů. Nad možnostmi přístupu k filmům a distribučními platformami v souvislosti s výukou a jejich školním využitím budou diskutovat **Jiří Forejt** (Národní filmový archiv), **Jana Toužimská** (Jeden svět na školách) a advokát **Ivan David**.

<http://nfa.cz/cz/obchod-a-distribuce/distribuce-v-cr/>

www.jsns.cz

13:00 – 14:00 / Ponrepo, filmový sál

Budoucnost F/AV ve formálním nebo neformálním vzdělávání? *(česky)*

Moderace: Pavel Bednařík

Hosté: **Markéta Pastorová** (NÚV), **Martina Voráčková** (Animánie a ZUŠ), **Jan Jiráček** (FSV UK)

Filmová/audiovizuální výchova je již od roku 2007 součástí průřezového tématu Mediální výchova, které spadá do schválených Rámcově vzdělávacích programů (RVP). Od roku 2010 navíc učitelé mohou zařadit filmovou/audiovizuální výchovu do výuky jako samostatný, nepovinný předmět. Proč se tedy nedaří výrazněji rozšířit filmovou výchovu do škol, pokud tato možnost existuje?

Důležitou roli při zapojení do esteticko-výchovných programů mohou sehrát také Základní umělecké školy, jelikož

nabízejí nečekaně velkou otevřenost a zájem pro filmovou výchovu a návazné aktivity ostatních uměleckých předmětů. O roli filmové/audiovizuální výchovy ve formálním i neformálním vzdělávání na různých typech a stupních škol budou diskutovat zástupci Národního ústavu pro vzdělávání (**Markéta Pastorová**), programová ředitelka festivalu Animácie a pedagožka ZUŠ **Martina Voráčková** a vedoucí katedry mediálních studií FSV UK **Jan Jiráček**.

www.nuv.cz

www.animanie.cz

<http://iksz.fsv.cuni.cz/>

14:00 – 15:00 / Ponrepo, filmový sál

Regionální centra filmové výchovy (česky)

Moderace: Tereza Czesany Dvořáková

Hosté: **Jiří Forejt** (Národní filmový archiv), **Pavel Bednařík** (NFA, Univerzita Palackého Olomouc), **Jan Havran**, **Lenka Jirků** (Centrum dokumentárního filmu Jihlava), **Jakub Felcman**, **Lada Žabenská** (Cineport Ostrava)

Má smysl otvírat regionální centra pro kreativitu, filmovou výchovu a vzdělávání? Je možné propojit činnost těchto center se školami, agenturami, sdruženími pedagogů a činností jednotlivých institucí? Jakou roli mohou tato centra mít a kdo by měl být jejich zřizovatelem?

Regionální centra pro rozvoj filmové výchovy jsou zásadní součástí fungující infrastruktury, která může pomoci učitelům, lektorům i celým školám a odborné veřejnosti zapojit se do aktivního prosazování filmové výchovy. Alespoň taková je zkušenost ze zemí s rozvinutou podporou F/AV, jako jsou Francie, Dánsko nebo Velká Británie. Pomocí jednorázových či pravidelných kurzů, workshopů a školení, poradenství a konzultací tak mohou tvořit zásadní pilíř pro zapojení filmové výchovy do výuky i rozšíření programů mimoškolních aktivit. O regionálních centrech, jejich koncepčním nastavení, ale také stávajících organizacích, které mohou být součástí celonárodní sítě, budou hovořit zástupci jednotlivých iniciativ a fungujících i rodících se lokálních center filmové kultury.

www.nfa.cz

www.c-d-f.cz

<https://www.facebook.com/cineportova>

15:00 – 16:30 / Ponrepo, filmový sál

Kdo bude učit učitele? [panelová diskuse] (česky)

Moderace: Tomáš Feřtek (EDUin)

Hosté: **Tereza Czesany Dvořáková** (NFA), **Jaroslav Pinkas** (ÚSTR), **David Čeněk** (FFUK), **Petr Koura** (PdF UK), **Jan Jiráček** (FSV UK)

Nesporným problémem rozvoje filmové výchovy na českých školách je zásadní nedostatek pedagogů, kteří se chtějí a mohou specializovat na oblast filmové a mediální výchovy a reálně ji implementovat do Školních vzdělávacích programů. V České republice existuje řada pedagogických fakult, tři katedry filmových studií a několik kateder mediálních studií, žádná se ale nespécializuje na vzdělávání budoucích pedagogů v oblasti filmové výchovy. Zástupci vysokých škol se budou zamýšlet nad tím, kdo má mít zodpovědnost za vzdělávání budoucích pedagogů zaměřených na film, audiovizí a média.

16:30 – 17:00 / Ponrepo, filmový sál

Aliance pro audiovizuální výchovu? / Prezentace a diskuse o možnostech Aliance pro audiovizuální výchovu (česky)

Kdo bude prosazovat zájmy profesionálů věnujících se filmové/audiovizuální výchově? Kdo bude zajišťovat profesionální informační servis a lobbovat za zájmy důležitého odvětví vzdělávání? Pavel Bednařík představí koncept inspirovaný polskou Koalicí pro filmovou výchovu, která by měla otevřít diskusi nad možným vznikem Aliance pro audiovizuální výchovu v České republice a nastíní možné kroky k jejímu založení.

<http://www.koalicjafilmowa.pl/>

Neděle 18. 1. 2015

11:00 – 13:00 / Ponrepo, filmový sál

Setkání pracovní skupiny pro F/AV (*česky*)

Pracovní skupina se zaměřením na filmovou/audiovizuální výchovy vznikla spontánně z iniciativy NFA a Animácie na festivalu Podzimní sklizeň v Plzni v listopadu 2014. Na svém prvním semináři si zástupci filmových festivalů, institucí a iniciativ definovali a diskutovali okruhy problémů reflektující současný stav filmové/audiovizuální výchovy v ČR. Pracovní skupina se bude pravidelně scházet a připravovat plán činnosti a je otevřena dalším zájemcům! Přijďte diskutovat a zapojit se bez předchozí registrace!

<http://filmvychova.cz/pracovni-skupina-za-animanii-v-plzni-zapis-a-hlavni-body/>

Seznam hostů konference

Pavel Bednařík / NFA / Česká republika / pavel.bednarik@nfa.cz
Tereza Dvořáková / NFA / Česká republika / tereza.dvorakova@nfa.cz
Jiří Forejt / NFA / Česká republika / jiri.forejt@nfa.cz
Alexandra F. Lipovská / NFA / Česká republika / alexandra.lipovska@nfa.cz
Aleš Rumpel / Národní filmový archiv / Česká republika / ales.rumpel@nfa.cz
Marie Barešová / Národní filmový archiv / Česká republika / marie.baresova@nfa.cz
Mark Reid / British Film Institute / UK / mark.reid@bfi.org.uk
Ian Wall / Film Space / UK / ianwall66@gmail.com
Caren Willig / British Film Institute / UK / carenwillig@hotmail.com
Simone Moraldi / University Roma Tre / Italy / filmliteracy.dicospe@gmail.com
Agata Sotomska / Polski Instytut Sztuki Filmowej / Polsko / agata.sotomska@pisf.pl
Aneta Ozorek / Filмотeka Katowice / Polsko / a.ozorek@kosmos.katowice.pl
Alejandro Bachmann / Filmmuseum / Rakousko / a.bachmann@filmmuseum.at
Alicia McGivern / Irish Film Institute / Irsko / amcgivern@irishfilm.ie
Bernard McCloskey / North Ireland Screen / Severní Irsko / bernard@northernirelandscreen.co.uk
Scott Donaldson / Creativer Scotland / Skotsko / scott.donaldson@creativescotland.com
Marta Portales Oliva / Universidad de Barcelona / Španělsko / martaportoli@gmail.com
Nathalie Bourgeois / Cinematheque Francaise / Francie / n.bourgeois@cinematheque.fr
Sabine Genz / Vision Kino / Německo / Sabine.Genz@visionkino.de
Sylvia Dubecká / Asociácia slovenských filmových klubov / Slovensko / dubecka@asfk.sk
Martina Mlichová / Asociácia slovenských filmových klubov / Slovensko / mlichova@asfk.sk
Tomáš Feřtek / EDUin / Česká republika / tomas.fertek@eduin.cz
Martina Voráčková / Animácie / Česká republika / m.vorackova@atlas.cz
Karel Strachota / Jeden svět na školách / Česká republika / karel.strachota@jedensvet.cz
Jakub Felcman / Cineport / Česká republika / felcman@volny.cz
Lada Žabenská / Cineport / Česká republika / lada@filmfestivalostrava.com
Jan Havran / Centrum dokumentárního filmu / Česká republika / jan@c-d-f.cz
Linda Arbanová / Aeroškola / Česká republika / info@aeroskola.cz
Markéta Pastorová / Národní ústav pro vzdělávání / Česká republika / marketa.pastorova@nuv.cz
Kateřina Vojkůvková / Státní fond kinematografie / Česká republika / katerina.vojkuvkova@fondkinematografie.cz
Jaroslav Pinkas / Ústav pro studium totalitních režimů / Česká republika / jaroslav.pinkas@ustrcr.cz
Pavčina Kalandrová / Kreativní Evropa / Česká republika / pavlina.kalandrova@kreativnievropa.cz
Petr Koura / Pedagogická fakulta UK / Česká republika / koura.petr@seznam.cz
Ivan David / advokát / Česká republika / ivan.david@kmvs.cz
Jan Jiráček / FSV UK / Česká republika / jirak@fsv.cuni.uk

Příloha 1: Ideální model filmové výchovy a doporučení Evropské komisi (Součást Film Literacy Final Report)

Ideální model filmové výchovy

Po prozkoumání třiceti Evropských zemí zařazených do studie jsme schopni rozhodnout, které faktory podporují a které znaky doprovázejí silné národní modely filmové výchovy. Typicky se ve filmové kultuře těchto zemí setkáváme s **vysokým stupněm koordinace mezi jednotlivými sektory** (vzdělávací a kulturní instituce, neziskový sektor, filmové společnosti a veřejnoprávní média) podpořeným **národním strategickým plánem**. Vždy zde nalezneme řadu důvodů pro podporu filmové výchovy a vzdělávání od zájmů průmyslu (odvážnější publikum, vzdělanější filmové profese), ale vždy je spojícím faktorem obecný požadavek na filmovou gramotnost pro všechny bez rozdílu. Tyto cíle jsou explicitní, sdílené a vysoce hodnocené svorně všemi zainteresovanými, aniž by kdokoliv zásadně prosazoval potřebu jiného přístupu.

Je pochopitelné, že silné zázemí filmové výchovy je součástí rozvinuté filmové kultury, která podporuje vzdělávání a přístup k filmům pro široké spektrum lidí – dětí, seniorů, rozmanitých a marginalizovaných skupin – a podpora filmové kultury z veřejných zdrojů tento závazek doplňuje.

Učitelé a „výuka“ v **neformálním sektoru zde má stejnou úroveň** jako formální vzdělání a je uznávána pro svůj odlišný přístup. Součástí tohoto uznání je závazek, že je nezbytné provádět hromadné a masivní **vyhodnocení výsledků**, aktéři i na národní úrovni se musejí zavázat k provádění evaluací, aby zlepšovali své zapojení do celého komplexu filmové výchovy.

Tyto země vykazují **vysokou míru zapojení** jednotlivých subjektů do filmové výchovy, v aktivitách, které jsou **dlouhodobě udržitelné** a mají jasné **měřitelné a zaznamatelné výsledky**. Finanční podpora je rozložena mezi veřejný, komerční, vzdělávací a kulturní sektor a je poskytována v souladu s národním strategickým plánem.

Pracovní síla pro filmovou výchovu, od proškolených učitelů filmu, přes učitele jiných předmětů se zájmem o film, až po pomocné pracovníky ve školství a vzdělavatele v mimoškolním vzdělávání (lektoři na volné noze, volnočasoví pracovníci, kulturní pracovníci) mají zřetelné a finančně zajištěné **možnosti profesionálního rozvoje**, které jsou jim nabízeny od vstupní úrovně až po úroveň expertní. Profesionální rozvoj rovněž předpokládá **možnost akreditace** jejich rozvoje.

Doporučení Evropské komisi

1. Vytvořit model filmové výchovy/vzdělávání v Evropě, včetně hodnocení filmu jako umělecké formy, kritického porozumění, přístupu k národnímu dědictví, světovému a populárnímu filmu a tvůrčích schopností. Zároveň doporučujeme Evropské komisi (dále jen EC) adoptovat revidovanou definici filmové výchovy navrženou v této zprávě:

„Je to úroveň porozumění filmu, schopnost vědomého a zřídavého vybírání filmových děl, kompetence ke kritickému sledování a analýze jejich obsahu, kinematografických kvalit a technických aspektů; a schopnost zacházet s jeho jazykem a technickými prostředky při tvorbě pohyblivých obrazů.“

2. EC by měla podporovat instituci Expertní skupiny pro filmovou výchovu (Film Literacy Advisory Group, FLAG), aby navrhla takový model a aby radila v dalších krocích jednotlivých doporučení.
3. Nalezli jsme řadu hodnotných strategických přístupů a nástrojů, které by mohli zástupci jednotlivých zemí zdárně využívat, těžit z nich a přiučit se jim. Navrhujeme zřízení samostatného fondu, který pomáhá národním agenturám a organizacím adaptovat strategické přístupy od jiných, podobných národů a teritorií a podporovat profesionální rozvoj klíčových pracovníků, jejich setkávání a další vzdělávání.

4. Členské státy by se měly utvrdit v tom, že klíčové programy a předměty mediální výchovy (s výraznou složkou výchovy filmové) jsou uplatňovány na primárním i sekundárním stupni škol; a také by měly zajišťovat přehledy a statistiky vývoje ve volitelné filmové výchově a mapovat vývoj v této oblasti.
5. EC by měla zajistit poradenství pro efektivní zapojování filmu do národních kurikulí a vznik pedagogických a didaktických postupů, které dopomohou k zapojení do výuky mateřského jazyka, umění nebo nových médií/ICT.
6. EC by měla zvážit rámce podpory pro nové členské státy založené na příkladech úspěšných evropských vzdělavatelů v oblasti neformálního vzdělávání.
7. Členské státy by měly propagovat partnerství napříč sektory průmyslu, vzdělávání, národních agentur a orgánů státní správy. Tato partnerství by měla hledat způsoby garance vzdělávacích benefitů z jakékoliv investice veřejných peněz ve filmových produkcích. Podpora by měla zahrnovat zajištění materiálů obohacujících výuku a konkrétně: přístup k produkčním materiálům, zapojení filmařů do vzdělávacích akcí, snížení poplatků za vzdělávací projekce apod.)
8. EC by měla vytvořit směrnice pro využití materiálů z národních a regionálních filmových archívů a ošetření autorských práv na jejich užití ve školách, včetně jasných pravidel a instrukcí v oblasti poplatků a autorského práva.
9. Doporučujeme zvážit podporu vzdělávacích komunitních programů pro dospělé, zaměřených na rozmanité skupiny, seniory, migranty a etnika, například formou překladů titulků.
10. EC by měla sponzorovat společně s filmovým průmyslem Evropskou banku online zdrojů a materiálů vycházejících z příkladů dobré praxe.
11. Členské státy by měly zahrnout mediální výchovu (s významným podílem výchovy filmové) do programů vzdělávání učitelů.
12. EC by měla zajistit poradenství v oblasti doškolování profesionálů v celé EU.
13. EC by měla prozkoumat modely spolupráce akreditovaného doškolování a tréninku ve spolupráci s Media Mundus programem.

EC by měla financovat výzkum v oblasti finančních zdrojů pro filmovou a mediální výchovu pro zajištění minimální provize, modelů kofinancování a strategií pro efektivní řízení finančních zdrojů.

Literatura

Screening Literacy: Executive Summary, European Commission 2013
JACHNIN, Boris: Filmová estetická výchova. Filmový ústav, Praha 1968
MASTERMAN, Len: Teaching the Media. Routledge, 2005
BUCKINGHAM, David: Media Education. Polity Press, Cambridge, 2003
BOLAS, Terry: Screen Education: From Film Appreciation to Media Studies. Intellect Books, 2012
CHRISTIE, Ian (ed): Audiences. Amsterdam University Press, 2013
BERGALA, Alain: L'hypothèse cinéma: Petit traité de transmission du cinéma à l'école et ailleurs CONDÉ, Michel,
VERVIER, Anne, FOCK, Vinciane: A l'école du cinéma: Exploiter le film de fiction dans l'enseignement secondaire
ARCHAT-TATAH, Caroline: Ce que l'école fait avec le cinéma
LECARME, Pierre: 1001 activités autour du cinéma, Casterman, 2008

Odkazy domácí

www.filmvychova.cz
www.nfa.cz
www.aeroskola.cz
www.jsns.cz
www.animanie.cz
www.nuv.cz

Odkazy zahraniční

<http://filmliteracyadvisorygroup.wordpress.com>
www.bfi.org.uk/screeningliteracy
<http://www.koalicjafilmowa.pl/>
<http://www.cinematheque.fr/fr/education/projets-partenariats/cinema-cent-ans-jeunesse1-2013141.html>
<http://www.northernirelandscreen.co.uk/categories/6/education.aspx>
<http://screeningliteracy-italia.blogspot.cz/>
<http://www.gabinetecomunicacionyeducacion.com/>
<http://www.eumedus.com/>
www.filmmuseum.at
<http://www.ifi.ie/learn/>
www.pisf.pl
<http://www.silesiafilm.com/filmoteka-slaska>
www.kosmos.katowice.pl

Program konference

Středa 14. 1. 2015

17:00 – 18:30 / Evald / **Ostře sledované vlaky** (J. Menzel, ČSSR 1965, 89 min.)

Čtvrtek 15. 1. 2015

20:00 – 21:30 / kino / **Filmová výchova v NFA + Český animovaný film 40.-60. let**

21:30 / kavárna / **Zahajovací party konference**

Pátek 16. 1. 2015

9:30 – 10:00 / kino / **Zahájení konference**

10:00 – 11:00 / kino / **Jak podporovat filmovou výchovu**

11:00 – 12:00 / kino / **Filmová výchova jako práce s publikem**

12:00 – 12:30 / kino / **Příkladová studie: Filmová výchova v Polsku**

12:30 – 13:30 / kavárna / oběd

13:30 – 14:00 / kino / **3K: Kulturní, kritický, kreativní – výzkum BFI o filmové gramotnosti**

14:00 – 15:00 / kino / **Akademický přístup k filmové a mediální výchově**

15:00 – 17:00 / kavárna / **FLAG a budoucnost filmové výchovy v Evropě [panelová diskuse]**

19:30 – 22:00 / kino / **Milenky starého kriminálního** (S. Innemann, ČSR 1927, 108 min.) + Neuvěřitelně

22:00 / kavárna / **Premiérová party (DJ)**

Sobota 17. 1. 2015

9:30 – 10:00 / kino / **Tradice a budoucnost filmové výchovy v ČR**

10:00 – 11:00 / kino / **Case Study: Filmová/mediální výchova na školách v Evropě**

11:00 – 12:00 / kino / **Máme co promítat? Právní a finanční dostupnost filmů pro školy**

12:00 – 13:00 / kavárna / oběd

13:00 – 14:00 / kino / **Budoucnost F/AV ve formálním nebo neformálním vzdělávání?**

14:00 – 15:00 / kino / **Regionální centra FV**

15:00 – 16:30 / kino / **Kdo bude učit učitele? [panelová diskuse]**

16:30 – 17:00 / kino / **Aliance pro audiovizuální výchovu?**

17:30 – 19:00 / kino / **NFA uvádí: Lunapark filmových vynálezů – tentokrát i pro dospělé**

20:00 – 22:00 / kino / **Období zkoušek** (Term of Trial, P. Glenville, Velká Británie, 1962, 106 min.)

Neděle 18. 1. 2015

11:00 – 13:00 / kino / **Setkání pracovní skupiny pro F/AV**

15:00 – 17:30 / kino / **Ponrepo dětem / Polská animace pro děti + workshop** (Filmoteka Katowice)

Kontakty

Pavel Bednařík, hlavní organizátor konference

pavel.bednarik@nfa.cz, +420 605 844 090

Jiří Forejt, zástupce NFA pro filmovou výchovu

jiří.forejt@nfa.cz, +420 723 744 883

Veronika Bokšťeflová, produkce - PR a jednání s českými subjekty

veronika.boksteflova@nfa.cz, +420 777 324 633